

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

27^E JAARGANG

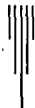
WOENSDAG 15 JULI 1942

No. 1382

N.V.
Stoomvaart-Mij. „Nederland”
Amsterdam

N.V.
Rotterdamsche Lloyd
Rotterdam

**DYNAMO'S
MOTOREN
APPARATEN
INSTALLATIES**

Hypotheekbanken en Woningmarkt in Nederland

door

Ch. GLASZ

15de publicatie van
het Nederlandsch
Econom. Instituut

Prijs f 1.55*

(Prijs voor donateurs en
leden van het N.E.I. f 1.10)

Verkrijgbaar in den boekhandel

Uitgave:

De Erven F. Bohn N.V. — Haarlem

Wat is de

HOLLERITH Boekhoud- en Statistiek-DIENST

Deze dienst vormt een afdeling van ons bedrijf, die over een uitgebreide, moderne WATSON Machine Installatie (HOLLERITH Systeem) beschikt, alsmede over een staf van deskundig bedienend personeel, om **alle administratieve werkzaamheden en statistieken**, tegen een redelijk tarief, feilloos en snel volgens het HOLLERITH Systeem uit te voeren.

Vraagt nadere inlichtingen aan de:

WATSON BEDRIJFSMACHINE MAATSCHAPPIJ N.V.
HOOFDVERTEGENWOORDIGING VOOR NEDERLAND DER
INTERNATIONAL BUSINESS MACHINES CORPORATION te
NEW-YORK.
Frederiksplein 34, Amsterdam C — Telef. 33656-31856

R. Mees & Zoonen

Ao. 1790

BANKIERS EN ASSURANTIE-MAKELAARS

**ROTTERDAM
AMSTERDAM (Ass.)
's- GRAVENHAGE
DELFT — SCHIEDAM
VLAARDINGEN**

BEHANDELING VAN ALLE
BANKZAKEN

BEZORGING VAN ALLE
ASSURANTIËN

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.

AMSTERDAM-ROTTERDAM-'s-GRAVENHAGE
EN IN 61 ANDERE PLAATSEN IN NEDERLAND

Aan- en verkoop van effecten
Adviezen in zake belegging
Bewaarneming

Door een abonnement op het **Economisch Weekblad**

Orgaan van het
Departement v.
Econom. Zaken

voor **Nederlandsch-Indië**

blijft U op de hoogte omtrent het economisch gebeuren in Nederlandsch-Indië en houdt U contact met de Indische markt. Naast goed gedocumenteerde artikelen van deskundige hand, bevat elke aflevering tal van statistische gegevens, waardoor het blad tot een onmisbare vraagbaak geworden is voor iedereen, die zich voor de ontwikkeling van Indië interesseert.

Losse nummers van **vóór den oorlog** verkrijgbaar bij:

G. KOLFF & Co., P. C. Hoofstraat 168, AMSTERDAM

Overzicht van de ontwikkeling der handelspolitiek van het Koninkrijk der Nederlanden van 1923 t/m. 1938

(Samengesteld door een groep medewerkers van het N.E.I., onder leiding van Prof. Mr. P. Lieftinck)

28ste publicatie van het Nederl. Econom. Instituut

Prijs f 2.10*

(Prijs voor donateurs en leden van het N.E.I. 1.50) *Verkrijgbaar in den boekhandel*

UITGAVE:
DE ERVEN F. BOHN N.V., HAARLEM

De Scheepsbouw- nijverheid in Nederland

door
Ir. J. W. BONEBAKKER

Publicatie no. 16 van het
PRIJS: Nederlandsch Econom.
f 1.55* Instituut

Donateurs en leden **f 1.10**

Verkrijgbaar in den Boekhandel

Uitgave van de
ERVEN F. BOHN - HAARLEM

TINRESTRICTIE EN TINPRIJS

door **M. J. Schut**

31ste Publicatie van het Neder-
landsch Economisch Instituut.

Prijs f 1.55*

(Prijs voor donateurs en leden
van het N.E.I. . . . . f 1.10)

Verkrijgbaar i. d. boekhandel

UITGAVE:

De Erven F. Bohn N.V., Haarlem

Derde Gewijzigde Druk

van

Egalisatiefondsen en Monetaire Poli- tiek in Engeland, Nederland en de Vereenigde Staten

door

Prof. Dr. H. M. H. A. van der Valk

30ste Publicatie van het Neder-
landsch Economisch Instituut.

Prijs f 2.10*

(Prijs voor donateurs en leden
van het N. E. I. f 1.50)

Verkrijgbaar in den Boekhandel

Uitgave: De Erven

F. BOHN N.V., HAARLEM

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

27^E JAARGANG

WOENSDAG 15 JULI 1942

No. 1382

HOOFDREDACTEUR:

M. F. J. Cool (Rotterdam).

PLAATSVERVANGEND HOOFDREDACTEUR:

H. W. Lambers (Zwartewaal).

Redactie en administratie: Pieter de Hoochweg 122, R'dam-W.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad, waarin tijdelijk is opgenomen het Economisch-Statistisch Maandbericht, franco p. p. in Nederland f 20,85* per jaar. Buitenland en koloniën f 23,— per jaar. Abonnementen kunnen met elk nummer ingaan en slechts worden beëindigd per ultimo van elk kalenderjaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties. Adreswijzigingen op te geven aan de administratie.

Advertenties voorpagina f 0,28 per mm; andere pagina's f 0,22 per mm. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

INHOUD:

Blz.

Voorwaarden voor belasting van concerns op basis van geconsolideerde jaarrekeningen door H. Lancée	318
Een jaar Bedrijfsvergunningenbesluit door F. W. Botzen	321
De economische ontwikkeling van Zuid-Amerika door E. Wiegand	322
Ontvangen boeken	324
Overheidsmaatregelen op economisch gebied	325
Maandcijfers.	
Gecombineerdé maandstaat van de vier Nederlandsche groote banken en het Nederlandsch bedrijf der Nederlandsche Handel-Maatschappij	325
Statistieken.	
De Nederlandsche Bank — Stand van 's Rijks kas	325-326

GELD- EN KAPITAALMARKT.

De *geldmarkt*, die de vorige week een verkrapping te registreeren had als gevolg van de vermindering van de buitenlandse wisselportefeuille — althans van den deviezenvoorraad, geboekt onder „diverse rekeningen” aan de debetzijde van de balans — met ruim f 20 miljoen, en een gelijktijdige toeneming van den biljettenomloop met bijna f 20 miljoen, heeft deze week, nu de buitenlandse portefeuille van de centrale bank weer de gebruikelijke aanwas vertoont, weer een deel van den „achteruitgang” ingehaald. Sedert eenige maanden wordt op gezette tijden de geleidelijke groei van de buitenlandse wisselportefeuille, die is ingezet bij de opheffing van de deviezengrens, onderbroken door een daling, die soms alleen de „diverse rekeningen”, soms ook den post „papier op het buitenland” treft, welke beide hoofden men echter in dit verband wel mag vereenzelvigen. Deze mutatie vindt men sinds April telkens op den eersten bankstaat van een nieuwe maand. In den loop van de maand neemt men regelmatig een stijging waar, totdat, blijkbaar bij de maandswisseling, een daling intreedt, waarna de opwaartsche beweging weer inzet. Die daling is soms maar gering, begin Mei bijv. beliep zij maar enkele miljoenen, soms vrij omvangrijk, zooals op den bankstaat per 6 Juli. Daarbij moet men echter bedenken, dat de normale ontwikkeling blijkbaar een stijging is, zoodat een daling een tweeledig effect vertegenwoordigt: een achterwege blijven van een stijging en inplaats daarvan een daling. Voor de *geldmarkt* beteekent het gesignaleerde verschijnsel natuurlijk een rem op de langzame verruiming, zooals die voorheen steeds intrad, omdat de toeneming der beide bovenvermelde balansposten steeds grooter was dan de aanwas van den biljettenomloop. Nu er regelmatig op het accres een reactie volgt en de stijging van den biljettenomloop voortgaat, is de *geldmarkt* sedert eenigen tijd per saldo weinig beroerd, hetgeen dan ook tot gevolg heeft gehad, dat, op den duur gezien, de Schatkist nauwelijks het rechtstreeks bij de centrale bank ondergebrachte schatkistpapier kon verminderen.

De *obligatiemarkt* heeft in de afgelopen week, over het geheel genomen, een lichte reactie te zien gegeven. Blijkbaar hebben de recordkoersen, die de vorige week waren behaald, wat aanbod uitgelokt en de meeste noteringen zijn dan ook per saldo wat lager gekomen. De 3½ pCt.-leening 1941 sloot de week op 100⁹/₁₆ of wel ongeveer ½ punt beneden het behaalde hoogste punt. De gestaffelde staatsleening 1938 heeft zich naar verhouding het best gehouden, zij sluit op 99³/₁₆. De gemeenteleeningen, althans die met de meeste omzetten als Amsterdam en Rotterdam, hebben ook een veer moeten laten. De voorafgaande stijging was ook wel zeer krachtig en snel geweest, en ondanks de jongste reactie blijft de markt gunstig van toon, zoodat een eventuele conversieleening op een goed onthaal kan rekenen.

De *aandeelenmarkt* vertoont per saldo weinig verandering; Olies waren gunstig gestemd, Indische aandelen eerder lager.

VOORWAARDEN VOOR BELASTING VAN CONCERNS OP BASIS VAN GECONSOLIDEERDE JAARREKENINGEN.

In het vorige nummer ¹⁾ hebben wij een en ander uiteengezet betreffende de toepassing van art. 27 winstbelasting, welk artikel van kracht blijft voor de vennootschapsbelasting.

Wij baseerden ons daarbij op mededeelingen, gedaan in „Belastingberichten” van 2 December 1941, winstbelasting 35. Dit nummer van „Belastingberichten” bevat verder de standaardvoorwaarden voor een denkbeeldige samenvoeging, ingaande op het overgangstijdstip, en die voor een denkbeeldige samenvoeging, ingaande na het overgangstijdstip. In beide gevallen worden 15 voorwaarden gesteld, die voor een belangrijk deel volkomen aan elkander gelijk zijn. Gaan wij thans over tot bestudeering van deze voorwaarden, waarbij de punten, die meer van formeel belang zijn, genegeerd zullen worden, dan geeft dit aanleiding tot de volgende opmerkingen.

Voorwaarden voor een samenvoeging.

De voorwaarden voor een samenvoeging op het overgangstijdstip bevatten onder punt 2, sub b, de bepaling, dat voor elk pakket dochteraandeelen afzonderlijk moet worden aangegeven, of het is verkregen voor een hooger bedrag dan het tijdens de verkrijging in de dochtermaatschappij aanwezige op die aandelen gestorte kapitaal, en, zoo ja, hoeveel het meerdere bedroeg per dochtermaatschappij. Volgens een noot van den bewerker dient deze opgaaf, om te kunnen vaststellen, welk deel van de overgangsreserve van de dochter door de moeder is „gekocht” en welk deel door de moeder is „verdiend”.

In verband hiermede merk ik op, dat waardeering van de aandelen der dochtermaatschappij tegen intrinsieke waarde tot dezelfde uitkomst leidt als een geconsolideerde balans. In het eerste geval komt op de balans van de moedermaatschappij de waarde van de activa der dochtermaatschappij verminderd met haar passiva in één bedrag voor, bij de geconsolideerde balans zijn de activa en passiva der dochtermaatschappij afzonderlijk opgenomen. Op de grootte van de overgangsreserve van de moedermaatschappij, resp. van het concern, heeft dit geen invloed. Heeft nu de moedermaatschappij de dochtermaatschappij zelf opgericht of de aandelen à pari gekocht, dan is de reserve bij de dochtermaatschappij door het concern zelf verdiend en komt deze reserve bij intrinsieke waardeering der aandelen automatisch bij de moedermaatschappij tot uitdrukking. De omstandigheid, dat door consolidatie de dochtermaatschappij zelve als belastingsobject verdwijnt, is dan volstrekt geen bezwaar, zoodat te dien opzichte in dit geval geen bijzondere voorwaarde bij toepassing van art. 27 behoeft te worden gesteld.

Is de reserve van de dochtermaatschappij echter geheel of gedeeltelijk door de moedermaatschappij gekocht, doordat voor de aandelen meer is betaald dan het tijdens de verkrijging in de dochtermaatschappij aanwezige op die aandelen gestorte kapitaal, dan komt deze reserve ook bij waardeering der aandelen op intrinsieke waarde nooit tot uitdrukking in de overgangsreserve van de moedermaatschappij of na consolidatie in de overgangsreserve van het concern.

Dit spreekt misschien wel voor zichzelf, doch een eenvoudig cijfervoorbeeld moge het verduidelijken. Stel, dat vóór den aankoop van de aandelen der dochtermaatschappij de balansen van de moeder- en dochtermaatschappij als volgt luiden: (zie volgende kolom bovenaan)

Na aankoop van de aandelen (aannemende dat de aandelen tegen intrinsieke waarde worden gekocht)

<i>Dochtermaatschappij:</i>		<i>Aandeelenkapitaal f 10.000.—</i>	
Diverse activa	f 50.000.—	Reserve	f 40.000.—
	f 50.000.—		f 50.000.—
<i>Moedermaatschappij:</i>		<i>Aandeelenkapitaal f 150.000.—</i>	
Diverse activa	f 100.000.—		
Kas	f 50.000.—		
	f 150.000.—		f 150.000.—

zal de balans van de moedermaatschappij, resp. de geconsolideerde balans luiden:

Diverse activa	f 150.000.—	Aandeelenkapitaal	f 150.000.—
--------------------------	-------------	-------------------	-------------

Bij toepassing van art. 27 ten opzichte van bovengenoemde dochtermaatschappij had de fiscus de keuze tusschen twee mogelijkheden:

a. Het concern betaalt over de gekochte overgangsreserve van de dochtermaatschappij de verschuldigde belasting.

b. De overgangsreserve van de dochtermaatschappij wordt gevoegd bij de overgangsreserve van het concern.

Het blijkt uit ten 5° van de voorwaarden voor een samenvoeging op het overgangstijdstip, dat door den Secretaris-Generaal van het Departement van Financiën de voorkeur is gegeven aan methode b. Methode a. is trouwens practisch moeilijk uitvoerbaar, omdat het Besluit op de Winstbelasting afkoop van de rechten van den fiscus op de overgangsreserve tegen een bepaald percentage niet mogelijk maakt.

In de voorwaarden is echter op dezen regel een uitzondering gemaakt en wel voor dat deel van de gekochte overgangsreserve, dat ruw-gezegd grooter is dan het aandelenkapitaal van de moedermaatschappij. In dit geval zou de overgangsreserve van het concern grooter zijn dan haar geheele zuiver vermogen, welke consequentie men niet heeft willen aanvaarden. Het deel van de gekochte overgangsreserve der dochtermaatschappij, als boven bedoeld, wordt ingevolge voorwaarde 6 belast als een in het eerste jaar na het overgangstijdstip gedane uitdeeling van de overgangsreserve, dus tegen 11½ pCt. Dit percentage vinden wij thans zeker niet hoog, waarom ik mij afvraag, of de omstandigheid, dat de redactie van deze voorwaarde in de standaardvoorwaarden voor een samenvoeging, ingaande na het overgangstijdstip, dezelfde is als bij een samenvoeging op het overgangstijdstip, bewust zoo is bedoeld, of dat eenvoudig de voorwaarde van de eerste serie is overgenomen. Overigens zal dit geval zich niet veel voordoen, doch lijkt het wel mogelijk bij levensverzekeringmaatschappijen, die in verhouding tot hun gestort aandelenkapitaal over groote reserves beschikken.

In bovenstaand cijfervoorbeeld is met opzet de kwestie zoo eenvoudig mogelijk gehouden. Zoo is geen rekening gehouden met de omstandigheid, dat de reserve der dochter op het moment van consolidatie niet gelijk zal zijn aan de reserve op het moment van verkrijging der aandelen. Deze omstandigheid maakt het geval wel meer gecompliceerd, doch een afzonderlijke beschouwing behoeft er m.i. niet aan te worden gewijd.

Anders staat het echter met de mogelijkheid, dat een concern bij aankoop van de aandelen der dochtermaatschappij behalve voor de intrinsieke waarde een bedrag heeft betaald voor de „goodwill”.

Waardeert de moedermaatschappij de aandelen der dochter op aanschaffingsprijs, dan is het duidelijk, dat haar reserves niet zijn beïnvloed door die der dochtermaatschappij. Bij consolidatie kan dan worden volstaan met bijtelling van de overgangsreserve der dochter bij die van de moedermaatschappij, voorzover deze reserve is gekocht en niet is verdwenen door geleden verliezen of uitdeelingen aan de moeder. Consolidatie beteekent echter waardeering van de aandelen der dochter tegen intrinsieke waarde. Stel nu, dat de dochter haar geheele winst na het tijdstip, dat haar aandelen door het concern zijn overgenomen, heeft uitgekeerd aan de moedermaatschappij, haar reserve dus per het moment van consoli-

¹⁾ Zie „Geconsolideerde balans en fiscus”, in „E.-S.B.” van 8 Juli 1942, blz. 308.

datie gelijk is aan de gekochte reserve, dan wordt de reserve van de moedermaatschappij door de consolidatie verlaagd met het bedrag, dat betaald is voor de „goodwill” der dochter. De 4e en 5e voorwaarde voor samenvoeging na het overgangstijdstip zijn in het leven geroepen om dit te voorkomen. Deze voorwaarden luiden als volgt:

4°. Voor elke dochtermaatschappij afzonderlijk wordt berekend het bedrag waarover winstbelasting verschuldigd zou zijn, indien deze maatschappij per het vereenigingstijdstip was ontbonden en tevens vereffend was op den grondslag van de onder 2° bedoelde vermogensopstelling. Met lid 4 van artikel 40 van het Besluit wordt bij de berekening slechts rekening gehouden, voorzover het in dat lid van artikel 40 bedoelde verlies niet reeds bij de moedermaatschappij tot uitdrukking is gekomen. Indien aandelen van een dochtermaatschappij door de moedermaatschappij zijn gekocht, terwijl de moedermaatschappij bij dien aankoop een bedrag heeft betaald, niet enkel voor de intrinsieke waarde der aandelen, doch ook voor „goodwill”, dient de dochtermaatschappij, hetgeen bij dien aankoop voor die „goodwill” is betaald, afzonderlijk in bovengenoemde berekening als actief op te nemen, voorzover de „goodwill” op het vereenigingstijdstip nog aanwezig kan worden geacht.

5°. De overgangsreserve van het concern per het vereenigingstijdstip wordt gesteld op de overgangsreserve van de moedermaatschappij, vermeerderd met:

a. het verschil in zuiver vermogen van de moedermaatschappij per het vereenigingstijdstip volgens de gewone aangifte per dit tijdstip en de vermogensopstelling vermeld onder 2°;

b. het bedrag, dat verkregen is door de berekening vermeld onder 4°, voorzover dit bedrag niet reeds is begrepen in de overgangsreserve van de moedermaatschappij, doordat de moedermaatschappij de aandelen der dochtermaatschappij gewaardeerd heeft boven den door haar besteden aanschaffingsprijs en boven het volgens artikel 40, lid 4, van het Besluit berekende gestorte kapitaal van de dochtermaatschappij.

Bij een samenvoeging per het overgangstijdstip wordt deze aangelegenheid niet zoo straf behandeld als in boven geciteerde voorwaarden. Dit is waarschijnlijk geschied uit de overweging, dat zonder toepassing van art. 27 de moedermaatschappij haar aandelen op intrinsieke waarde zou kunnen waardeeren, ook al zou deze liggen beneden den aanschaffingsprijs, dien men er per het overgangstijdstip nog wel voor zou willen betalen. Volstaan wordt (zie voorwaarde 5) met bijtelling van het kleinste van de twee volgende bedragen, te weten:

a. het bedrag van de met inachtneming van voormeld art. 40 bepaalde overgangsreserve van de dochtermaatschappij; b. het onder 2°, letter 6, slot, bedoelde bedrag (de gekochte reserve).

In hoeverre door deze voorwaarde de gekochte „goodwill” wordt bijgeteld, hangt geheel af van de mate, waarin, van het moment, dat de aandelen door de moeder zijn verkregen, af, door de dochter reserves zijn gevormd.

Een regeling als bovenstaand was niet te vermijden, omdat men in het verleden star heeft vastgehouden aan een formeele beschouwing van de N.V. Een overeenkomst tussen een concern en een vennootschap, waarbij het concern het geheele bedrijf van de N.V. overnam, onder voorwaarde, dat aan de winstgerechtigden van de N.V. een bedrag in contanten (of bij fusie in aandelen van de moedermaatschappij) werd betaald, werd eenvoudig als een effectentransactie beschouwd en niet als een liquidatie van die N.V., hetgeen het in wezen wel was. Aangezien de fiscus op dit moment zijn rechten niet heeft doen gelden, bleven zij ten opzichte van de dochter-N.V. nog altijd bestaan. Toepassing van art. 27 is een fiscale liquidatie van de dochter-N.V., zoodat de fiscus dan zijn rechten moet geldig maken, willen ze niet geheel teloor gaan. De fiscus heeft gemeend dit te moeten doen door ver-

hooging van de overgangsreserve van het concern en heeft daarbij het bedrag, dat voor de „goodwill” aan de aansprakelijke aandeelhouders der N.V. is uitgekeerd, niet uit het oog verloren. Hoewel de voorwaarden het niet vermelden, komt het mij redelijk voor, dat het bedrag, dat voor de betaalde „goodwill” in de waardeering van de aandelen der dochter in de balans van de moedermaatschappij tot uitdrukking kwam, als afzonderlijke post in de consolidatiebalans wordt opgevoerd, waarop, op grond van de huidige jurisprudentie van den Hoogen Raad, mag worden afgeschreven. Geschiedt dit niet, dan zou door de consolidatie het vermogen van het concern direct lager zijn dan het vermogen van de moedermaatschappij.

De Secretaris-Generaal heeft gemeend ook een voorwaarde te moeten stellen betreffende de waardeering van deelnemingen, die buiten de consolidatie vallen. Voorwaarde 2a, resp. 2b van de standaardvoorwaarden luidt als volgt:

„Voor de niet in deze beschikking begrepen deelnemingen in binnen het Rijk gevestigde vennootschappen wordt de waarde bepaald volgens een door de moedermaatschappij te kiezen stelsel, doch, zonder dringende redenen, niet beneden aanschaffingsprijs, noch op het overgangstijdstip beneden het evenredig gedeelte van het ingevolge artikel 40, lid 4, van het Besluit berekende gestorte kapitaal”.

Het is duidelijk, dat waardeering, zonder dringende redenen, niet beneden aanschaffingsprijs op zichzelf geenszins onredelijk is. Bovendien maakt zij ten opzichte van deelnemingen, die nog niet de volle 100 pCt. van het aandelenkapitaal der dochter vertegenwoordigen, de consolidatie gemakkelijker.

De eisch, dat zonder dringende redenen niet gewaardeerd mag worden onder de nominale waarde van de aandelen der dochter, kan ook redelijk worden genoemd. Stel nl., dat de moeder de aandelen heeft gekocht tegen 50 pCt., doch dat zij per het overgangstijdstip een intrinsieke waarde hebben van 150 pCt. Door waardeering van de aandelen op kostprijs zou dan de overgangsreserve van het concern aanmerkelijk te laag worden gesteld.

Opgemerkt moet worden, dat door deze voorwaarde in bepaalde gevallen de overgangsreserve van het concern hooger wordt gesteld dan het geval zou kunnen zijn zonder toepassing van art. 27. De toepassing van art. 27 moet echter worden gezien als een tegemoetkoming aan het bedrijfsleven, waartegenover de fiscus m.i., mag eischen, dat degene, die deze tegemoetkoming vraagt, niet tracht zich aan zijn belastingplicht te onttrekken, ook al zou dit formeel-juridisch te verdedigen zijn.

Wanneer we de boven besproken bijtellingen uitschakelen, wordt de overgangsreserve van het concern gelijk gesteld aan de overgangsreserve der moedermaatschappij, nadat zij de aandelen in de dochtermaatschappij heeft gewaardeerd tegen intrinsieke waarde. Dit is duidelijk, aangezien door waardeering op intrinsieke waarde de resultaten der dochter automatisch in de balans der moeder tot uitdrukking komen. De vraag is echter: moet geen rekening worden gehouden met een verlies van de dochter, dat afgestempeld is op haar aandelen of met nog niet over vroegere jaren verrekende aanspraak op aftrek, die de dochter bij voortgezette toepasselijkheid van de wet „D.T.B.” zou kunnen doen gelden krachtens de art. 3 en 29 der wet?

De standaardvoorwaarden houden met deze mogelijkheden geen rekening. Het wil mij echter voorkomen, dat er alleszins aanleiding zou zijn met een op de aandelen afgestempeld verlies der dochter rekening te houden, indien dit verlies is geleden, voordat de moeder de aandelen heeft verkregen. Met de aanspraak op aftrek ingevolge de art. 3 en 29 der wet „D.T.B.”, moet m.i. ook rekening worden gehouden, tenzij het recht op aftrek ten onrechte zou zijn toegekend, hetgeen het geval is,

indien de aan deze dochter uitgekeerde dividenden, waarvoor formeel nog recht op aftrek bestaat, door deze dochter zijn meegekocht. Om niet te uitvoerig te worden meen ik op deze kwestie niet nader te moeten ingaan. De standaardvoorwaarden regelen deze punten niet, omdat het weinig voorkomt, dat een dochter zelf weer houdstermaatschappij is.

De standaardvoorwaarden waken er niet voor, dat, na toepassing van art. 27, de overgangsreserve van het concern in bepaalde omstandigheden kleiner zal zijn dan zonder toepassing van art. 27 het geval zou zijn. Hierbij heb ik niet het oog op de omstandigheid, dat een reserve op het overgangstijdperk en bij de moedermaatschappij en bij de dochter tot uitdrukking kan komen, zooals bijv. het geval is, indien de moedermaatschappij de volledige resultaten der dochter in haar boeken verantwoordt. Ik heb hierbij het oog op de mogelijkheid, dat de moeder bij intrinsieke waardeering van de aandelen der dochters wel een positieve overgangsreserve heeft, doch dit geenszins het geval zou zijn, indien zij de aandelen der dochters zou waardeeren op kostprijs, bijv. nominale waarde. De overgangsreserves van de dochters in totaal kunnen dan belangrijk hooger zijn dan die van de moedermaatschappij. Verder lijkt het ook niet uitgesloten, dat de moedermaatschappij een positieve overgangsreserve heeft, terwijl enkele van de dochters positief zijn en andere een negatieve overgangsreserve hebben. Toepassing van art. 27 heeft dan tot resultaat, dat de negatieve overgangsreserve van die dochters wordt gecompenseerd met de positieve overgangsreserve van de andere dochters.

In het laatste geval staat daar tegenover, dat de dochter met een negatieve overgangsreserve deze na consolidatie niet kan gebruiken ter compensatie van winsten na het overgangstijdstip. In het eerste geval is het niet uitgesloten, dat de dochters vorderingen hebben op de moeder, die t.o.v. deze vorderingen niet solvabel is. Dan lijkt consolidatie wel haast de eenige oplossing.

Ik neem aan, dat de fiscus ten opzichte van deze materie een ruim standpunt wil innemen en ook in bovengenoemde gevallen een verzoek tot toepassing van art. 27 zal inwilligen.

Mede in verband met het bovenstaande vraag ik mij af, welk standpunt door den Secretaris-Generaal zal worden ingenomen ten opzichte van een verzoek tot toepassing van art. 27 per 1 Januari 1942 ten aanzien van een concern, waarvan de moeder een negatieve overgangsreserve heeft en de dochter een positieve. Het is dan uitgesloten, dat winst van de dochter, behaald onder de werking van de vennootschapsbelasting, wordt gecompenseerd met verlies van de moeder, geleden onder de werking der „D.T.B.” Toepassing van art. 27 zou er echter wel toe leiden, dat de overgangsreserve van de dochter verdwijnt, tenzij in dit geval de overgangsreserve van het concern wordt gesteld op de overgangsreserve van de dochter. Deze eisch lijkt mij wel wat zwaar, omdat, wanneer we het concern zien als een eenheid, er geen winsten van voor het overgangstijdstip zijn te belasten.

De 7e voorwaarde bepaalt, dat de dochtermaatschappij, te wier opzichte het verzoek tot toepassing van art. 27 is ingewilligd, kan worden geliquideerd, zonder dat winstbelasting verschuldigd is over winsten, behaald voor het splitsingstijdstip. Dit is een tegemoetkoming, die m. i. automatisch voortvloeit uit de toepassing van art. 27, omdat toepassing van art. 27 in feite beteekent een fiscale liquidatie van de dochtermaatschappij. Over de winst, door de dochtermaatschappij na het vereenigingstijdstip behaald, wordt winstbetaling betaald door de moedermaatschappij. De overgangsreserve van de dochtermaatschappij is opgenomen in die van de moeder.

De missive van 14 November 1941, no. 90, gericht aan de Heeren Directeurs der belastingen, bevat betref-

fende dit punt het volgende:

„Ik heb de eer U mede te deelen, dat ook de naamlooze vennootschappen, die naar artikel 27 van het Besluit op de Winstbelasting 1940 voor de heffing van de winstbelasting geacht worden te zijn opgegaan in het lichaam, dat al haar aandelen bezit, op den voet van het Liquidatiebesluit 1941 kunnen liquideeren. De voordeelen schuilen in de vrijstelling van het evenredig registratierecht, de waardevermeerderingsbelasting, de omzetbelasting en eventueel de superdividendbelasting. Aangezien voor de heffing van de winstbelasting de dochtermaatschappijen reeds in de moedermaatschappij zijn opgegaan, heeft het opmaken van een overdrachtsbalans geen zin en kan achterwege blijven. De formaliteiten, genoemd in artikel 5, lid 1, sub 2, van het Liquidatiebesluit 1941, kunnen voorts worden beperkt. De vereffenaars van de dochtermaatschappij zullen kunnen volstaan met een mededeeling van den datum van het ontbindingsbesluit aan den inspecteur over de plaats van vestiging. Deze inspecteur stelt zich in verbinding met zijn ambtgenoot over de plaats van vestiging van de moedermaatschappij.

Het vorenstaande geldt uiteraard slechts, indien in het loopende boekjaar alle aandelen zich in het bezit van de moedermaatschappij hebben bevonden.

De moedermaatschappijen, waarvoor artikel 27 van het Besluit op de Winstbelasting 1940 geldt, zal ik met deze aanschrijving in kennis stellen.”

Liquidatie op den voet van het Liquidatiebesluit na toepassing van art. 27 leidt er dus toe, dat over de overgangsreserve van de geliquideerde N.V. voorloopig geen winstbelasting wordt betaald. De bepaling van art. 9 van het Besluit op de Vennootschapsbelasting, dat de overgangsreserve wordt vermenigvuldigd met drie vijftien, maakt het waarschijnlijk, dat op den duur minder belasting over de overgangsreserve van de dochter zal worden betaald dan het geval zou zijn geweest bij liquidatie op den voet van het Liquidatiebesluit zonder toepassing van art. 27. Daar staat echter tegenover, dat de vrijstelling voor de inkomstenbelasting, die het Liquidatiebesluit geeft, hier geen betekenis heeft.

De 12e voorwaarde bevat een bepaling, die in de praktijk misschien moeilijk op te volgen is. Deze bepaling luidt: „De moedermaatschappij zal, van het splitsingstijdstip af, de haar eventueel resteerende aandelen in de dochtermaatschappij waardeeren op een evenredig gedeelte van het voor de winstbelasting in aanmerking te nemen zuiver vermogen van de dochtermaatschappij.” Hoe moet de moedermaatschappij dit weten, indien zij geen inzage kan krijgen van de fiscale balans der dochtermaatschappij? Overigens wordt hier voorgeschreven waardeering der aandelen op intrinsieke waarde, hetgeen art. 10 van het Besluit op de Vennootschapsbelasting feitelijk niet mogelijk maakt, indien het bedrag aan resterende aandelen in de dochtermaatschappij gelijk is aan of meer bedraagt dan $\frac{1}{4}$ van het nominale gestorte kapitaal der dochtermaatschappij. De voorkoming van dubbele belasting is in dit artikel toch zoodanig geregeld, dat bij bezit van tenminste een vierde gedeelte van het nominale gestorte kapitaal in een andere vennootschap (mits het aandeelhouderschap niet wederkeerig is) de genoten dividenden buiten beschouwing blijven, voorzover deze niet in mindering worden gebracht op de boekwaarde van het aandelenbezit. Waardeering op basis van intrinsieke waarde negeert in feite de dividenden. De uit dezen hoofde ontvangen bedragen worden afgeboekt op de boekwaarde der aandelen, waardoor geen aftrek bij de moedermaatschappij zou kunnen plaats hebben. Het lijkt mij daarom aannemelijk, dat in de voorwaarden, die zullen worden gesteld bij toepassing van art. 27 onder de werking van het Besluit op de Vennootschapsbelasting, voorwaarde 12 niet volledig zal worden overgenomen.

H. LANCEE.

EEN JAAR BEDRIJFSVERGUNNINGENBESLUIT.

Op 28 Juni jl. was het een jaar geleden, dat het Bedrijfsvergunningenbesluit werd afgekondigd. Het komt ons nuttig voor de doelstelling en de belangrijkste bepalingen van dit in het Nederlandsche bedrijfsleven zoo ingrijpende besluit nog eens te releveeren. Immers in de praktijk blijkt, dat er nog vele ondernemers en handelaren zijn, die van de bepalingen van het besluit niet ten volle op de hoogte zijn, terwijl er ten aanzien van de doelstelling nog zeer veel wanbegrip bestaat.

De in het Bedrijfsvergunningenbesluit geregelde materie was te voren reeds gedeeltelijk aan ordenende maatregelen onderworpen geweest, nl. aan de Bedrijfsvergunningenwet 1938. Deze wet was echter slechts toepasselijk op de vestiging van nieuwe industriele bedrijven in een afzonderlijk aan te wijzen bedrijfstakken. Het initiatief voor de ordening moest komen van de zijde der bedrijfsgeenooten zelve. De vrees, dat het eigenbelang der ondernemers tot een te ruim gebruik van de wet zou leiden, is weliswaar in zooverre bewaarheid, dat inderdaad reeds in het eerste halfjaar niet minder dan 17 verzoeken om toepassing der wet zijn ingediend, doch ten bewijze van het voornemen der Regeering, haar bevoegdheden met behoedzaamheid te hanteeren, diene, dat deze verzoeken slechts in zeer beperkte mate werden ingewilligd ¹⁾.

Omstandigheden, dat deze verdere toepassing kon vinden. Immers, eenerzijds bleek het noodzakelijk behalve voor de industrie ook voor den groothandel een algemeen vergunningsstelsel in het leven te roepen, wat niet kon gebeuren te ingewikkeld om met, anderzijds was ook de procedure te bespreken om met succes te worden toegepast. De Bedrijfsvergunningenwet was bedoeld als sluitstuk op de als steun voor het bedrijfsleven genomen contingentieerings- en tariefmaatregelen, aangezien het doel dezer maatregelen door nieuwe vestigingen in gevaar kon worden gebracht. Hier stond dus vooral het belang der bedrijfsgeenooten op den voorgrond. Het Bedrijfsvergunningenbesluit is daarentegen uitgevaardigd, teneinde in staat te zijn overbodige en schadelijke investering tegen te gaan en ongewenschte branchevervaging te voorkomen. In tegenstelling tot de voren genoemde wet is het hier dus meer het algemeen belang, dat de aandacht vraagt. Dit is ook logisch, immers in tijden van schaarschte, zooals wij die thans beleven, moet de Overheid meer dan ooit bedacht zijn op een rationeel gebruik van de aanwezige grond- en hulpstoffen en van de bestaande productiecapaciteit, terwijl ook het gaan produceeren of verhandelen van andere artikelen onder controle moet worden gebracht, aangezien de belangen van de overige producenten of handelaren hierdoor ernstig in gevaar zouden kunnen komen. Bovendien is het voorkomen van dergelijke verschuivingen bij het noodzakelijk streven naar rationalisatie, ook in de distributie, een algemeen belang.

De werking van het Bedrijfsvergunningenbesluit strekt zich uit tot de industriele bedrijven en tot die handelsbedrijven, welke geen kleinhandelsbedrijven zijn. Onder deze laatste categorie vallen derhalve groothandelsbedrijven, im- en expozakken, enz. Criterium voor de vraag, of er in een bepaald geval sprake is van een handelsbedrijf, is de omstandigheid, of de betreffende handelaar transacties op eigen naam en voor eigen rekening afsluit. Een commissie valt derhalve onder de bepalingen van het besluit, een makelaar niet; evenmin is het besluit toepasselijk op agenten en tegenwoordig is het besluit strikt houden aan de aan hun beroep inhaerente werkzaamheden. Een nader criterium is gelegen in de categorie der personen, aan wie de goederen worden verkocht. Immers tot de hierboven vermelde groep van handelaren

behooren ook de kleinhandelsbedrijven, die niet onder de werkingssfeer van het besluit vallen. Die handelaar in dit verband wordt verstaan diegene, die niet levert aan den consument in den gebruikelijken zin des woords. Zoo zal een handelaar in machines onder het besluit vallen, ook al betreft hij zijn goederen van een groothandelaar en verkoopt hij deze rechtstreeks aan den verbruiker, in dit geval dan een producent.

Het besluit definieert een industrieel bedrijf als „ieder bedrijf, waarin goederen fabriekmatig of overwegend machinaal worden voortgebracht of bewerkt”. Het ambacht en de kleine nijverheid vallen er derhalve niet onder. Deze categorieën worden, evenals de detailhandel, geregeld door de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937, of het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941 ²⁾.

Het is in de praktijk dikwijls zeer moeilijk uit te maken, of een bedrijf een industrieel bedrijf dan wel een ambacht of kleine nijverheid is, zoodat in vele gevallen langdurig overleg en diepgaand onderzoek is vereischt om vast te stellen tot welke categorie het betreffende bedrijf behoort.

Ter bereiking van de reeds genoemde doeleinden is in dit besluit een vijftal handelingen verboden, zonder vergunning van den Secretaris-Generaal, nl.:

1. het vestigen van een industrieel bedrijf;
2. het uitbreiden van een industrieel bedrijf;
3. het in een industrieel bedrijf gaan voortbrengen van andere goederen dan die, welke op 28 Juni 1941 tot de normale, in dat bedrijf voortgebrachte goederen behooren;
4. het vestigen van een handelsbedrijf;
5. het gaan verhandelen van andere goederen dan die, welke op 28 Juni 1941 in het algemeen in soortgelijke bedrijven werden verhandeld.

In de praktijk zijn het vooral de gevallen 3 en 5, die tot moeilijkheden bij de toepassing aanleiding geven. Immers, daarbij moet in elk geval „afzonderlijk worden nagegaan, wat is te verstaan onder „normale” in dat bedrijf voortgebrachte goederen, of onder „normale” in dien bedrijfstak verhandelde goederen.

Ook punt 2 levert dikwijls moeilijkheden op, aangezien het in vele gevallen lastig valt uit te maken, welk deel van de apparatuur bepalend is voor de productiecapaciteit. Het is van belang op te merken, dat het besluit niet van toepassing is op het in dienst nemen van meer arbeiders of op het vergrooten van de fabrieksruimte, zonder dat hiermede de technische outillage wordt uitgebreid, tenzij het een industrieel bedrijf betreft, waarin uitsluitend of overwegend handwerk wordt verricht, zooals bijv. een borstelwarenfabriek. In dit geval wordt dan de vloeroppervlakte bepalend geacht voor de productiecapaciteit.

Verzoeken om een bedrijfsvergunning tot vestiging of uitbreiding als bovenbedoeld behooren te worden ingediend bij het Rijksbureau, dat in beginsel is belast met de zorg voor het artikel, voor welk productie of verhandeling het bedrijf zou worden gesticht of uitgebreid ³⁾. Het betreffende Rijksbureau brengt advies uit aan den Secretaris-Generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart (of aan den Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw en Visscherij, indien het een aanvraag betreft op het gebied van de voedselvoorziening), die beslist over het al of niet verlenen der vergunning. Ook is de mogelijkheid opengelaten, dat in bepaalde gevallen het Rijksbureau zelf de beslissing neemt. Zoo ontvingen de Rijksbureaux delegatie om zelfstandig te beslissen ten aanzien van de verhandeling van niet tot de normale branche behoorende artikelen. In deze procedure is eenigen tijd geleden een wijziging aangebracht in diere voege, dat van 8 Mei jl. af sommige aanvragen, liggend op het gebied der voedselvoorziening, niet meer behooren te worden ingediend bij den Directeur-Generaal van de

¹⁾ Zie „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 3 Juli 1941.

²⁾ Zie L. S. Schuyleman: „Het Vestigingsverbod Kleinbedrijf”, in „E.-S.B.” van 21 Januari 1942.

³⁾ Zie „Economische Voorlichting” van 4 Juli 1941.

voedselvoorziening, doch bij bepaalde bedrijfsorganisaties, resp. onderbedrijfsorganisaties.

In dit verband doet zich de vraag voor, of het gewenscht is op dezen weg voort te gaan, dus de uitvoering van het besluit in handen te leggen van het georganiseerde bedrijfsleven zelf.

Veel zal hier afhangen van den geest, waarin de bedrijfsorganisaties werken. De mogelijkheid is toch niet uitgesloten, dat er onder deze lichamen zijn, die zich te veel blijven zien als dragers van het enge groepsbelang, zoodat het ongewenscht moet worden geacht uitvoering van bepaalde maatregelen, die nieuwe vestigingen in bepaalde sectoren van het economisch leven aan een regeling onderwerpen, aan hen over te dragen.

Het zou echter buiten het bestek van dit artikel vallen hier dieper op in te gaan. Den belangstellenden lezer verwijzen wij naar het artikel van Dr. P. Kuin in „E.-S.B.” van 4 Maart jl., die hierover zeer lezenswaardige beschouwingen heeft geleverd.

Tenslotte nog een enkele opmerking over de toekomst van dit besluit. Hoewel het geboren is uit den oorlogstoestand en de daaruit voortvloeiende problemen, komt het ons toch voor, dat het veel elementen bevat, die ook voor het tijdperk na het sluiten van den vrede waarde zullen behouden. Vooral in de beginperiode van dit tijdperk zal het van groot belang blijken te zijn, dat ongebreidelde vestiging niet zonder meer zal kunnen plaats vinden. Wederopbouw van ons industriele en handelsapparaat zal volgens bepaalde richtlijnen moeten geschieden. Het Bedrijfsvergunningbesluit biedt in wezen een goed middel om dezen opbouw organisch te doen verlopen. Het is duidelijk, dat er dan van andere normen moet worden uitgegaan dan thans het geval is, opdat de uitvoering kan worden aangepast aan de mogelijkheden, die zich na den oorlog aan ons zullen voordoen.

F. W. BOTZEN.

DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN ZUID-AMERIKA.

De stagneering in den buitenlandschen handel van de Zuid-Amerikaansche Staten, als gevolg van den huidige oorlog, heeft, evenals in den eersten wereldoorlog, belangrijke economische verschuivingen voor deze landen tengevolge gehad. Aan deze verschuivingen zullen wij in dit en een volgend artikel op grond van verschillende losse berichten, welke ons te dien aanzien door middel van Nederlandsche en eenige buitenlandsche vaktijdschriften en bladen hebben bereikt, een samenvattende beschouwing wijden.

Structuur van den buitenlandschen handel vóór den oorlog.

Dat de oorlog een grooten invloed op de economische ontwikkeling van het Zuid-Amerikaansche continent moest uitoefenen, blijkt reeds duidelijk uit een summier analyse van de handelsbalansen. Ongeveer een derde gedeelte van den invoer en den uitvoer was afkomstig van, resp. gericht op Duitschland, Frankrijk, Italië, Nederland en België. Onderstaande cijfers geven het percentage van den handel met deze Europeesche landen in den handel met de geheele wereld aan voor de navolgende staten in het jaar 1938¹⁾:

	Invoer in pCt.	Uitvoer in pCt.
Argentinië	26,2	34,4
Brazilië	34,8	35,7
Chili	32,2	34,2
Bolivia	22,6	28,2
Columbia	23,8	25,8
Ecuador	34,4	29,3
Peru	30,4	22,0
Uruguay	32,3	40,1

¹⁾ Ontleend aan de „Deutsche Zeitung in den Niederlanden” van 5 Februari 1941: „Westeuropa in Südamerika”.

Volgens andere gegevens was ca. 45 pCt. van den Argentijnschen uitvoer in 1938 gericht op alle landen van Continentaal-Europa, terwijl de import voor 36 pCt. uit het Europeesche continent afkomstig was. Voor Brazilië beliepen deze percentages zoowel voor den import als voor den export 44 pCt., voor Chili voor den import 41 pCt., voor den export 42 pCt.²⁾

Weer een andere bron vermeldt, dat het aandeel van Continentaal-Europa in den gezamenlijken Zuid-Amerikaanschen uitvoer in 1938 te berekenen viel op 28,2 pCt.³⁾ Uiteraard is de handel met West-Europa thans geheel afgesneden, terwijl van Continentaal-Europa nog alleen handel met Zweden en Zwitserland openstaat, zij het dan ook, dat zich hierbij groote moeilijkheden voordoen en het transport zeer duur komt. Ook de handel met Engeland is belangrijk achteruitgelopen, ten deele door de bijzondere behoeften van Engeland op het huidige oogenblik. De Zuid-Amerikaansche landen hebben zich dientengevolge meer en meer tot de Noord-Amerikaansche relaties gewend. Terwijl in 1939 de uitvoer van de Vereenigde Staten naar Zuid-Amerika in totaal ruim \$ 550 miljoen beliep, was de export in 1940 reeds meer dan \$ 720 miljoen; de invoer van de Vereenigde Staten is in dezelfde periode van \$ 520 op \$ 620 miljoen gestegen. Volgens het Zwitsersche mededeelingenblad van de „O.S.E.C.”, de „Wirtschaftliche Mitteilungen”, van 8 April jl., zijn de Noord-Amerikaansche aankopen in het eerste halfjaar van 1941 t.o.v. de overeenkomstige periode in 1940 met ca. \$ 500 miljoen toegenomen. Zonder twijfel is deze toeneming belangrijk te achten en het kan worden aangenomen, dat de stijging zich in den verderen loop van 1941 en in de afgelopen maanden van 1942 heeft voortgezet.

De volgende cijfers staan ons hierbij ter beschikking. De uitvoer van Brazilië naar de Vereenigde Staten bedroeg in 1938 ca. 34,3 pCt. van den totalen export, in de eerste 9 maanden van 1941 is dit gestegen tot 36,6 pCt. De Chileensche export bedroeg in het eerste halfjaar van 1941 ongeveer 263 miljoen pesos (overeenkomstige periode 1940 vrijwel 275 miljoen pesos), de import is daarentegen toegenomen van 128 op 150,7 miljoen pesos. Voor Argentinië zijn de volgende cijfers bekend gemaakt⁴⁾:

	uitvoer naar:	
Engeland in 1940:	453 miljoen pesos	in 1941: 357 miljoen pesos
Ver. Staten in 1940:	165 „ „	in 1941: 395 „ „
	invoer uit:	
Engeland in 1940:	246 miljoen pesos	in 1941: 177 miljoen pesos
Ver. Staten in 1940:	366 „ „	in 1941: 249 „ „

Een inzicht in het totale aandeel van de Vereenigde Staten in den uitvoer der belangrijkste Zuid-Amerikaansche landen vóór den oorlog (1938) geeft ons onderstaande tabel.

Uitvoer in 1938 naar de Vereenigde Staten, resp. Europa in pCt. van den totalen uitvoer.⁵⁾

	Ver. Staten	Europa
Argentinië	8,1	72,6
Brazilië	34,3	56,9
Chili	15,7	53,0
Bolivia	4,6	90,3
Columbia	59,1	21,3
Ecuador	37,7	36,2
Peru	26,8	43,6
Paraguay	12,3	36,0
Uruguay	4,0	76,2
Venezuela	13,6	10,0

Gezien deze percentages en hetgeen hierboven met betrekking tot de sinds 1938 opgetreden verschuivingen in den buitenlandschen handel is opgemerkt, mogen wij

¹⁾ Ontleend o. m. aan de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 19 Februari 1942: „De positie van Zuid-Amerika”.

²⁾ Cfm. de „Rheinisch-Westfälische Zeitung”: „Ibero-Amerika am Scheidewege”, 16 Januari 1942.

³⁾ Cfm. de „Frankfurter Zeitung”: „Strukturwandlungen in Süd-Amerika”, 21 Januari 1942. Ook de cijfers betreffende Brazilië en Chili zijn aan dit artikel ontleend.

⁴⁾ Ontleend aan de „Berliner Börsen Zeitung” van 9 Augustus 1941: „Ibero-Amerikas Verkehrsnote”.

concludeeren, dat de Zuid-Amerikaansche landen in een uitbreiding van den handel met Noord-Amerika geen compensatie hebben kunnen vinden voor de weggevallen betrekkingen met Europa ⁶⁾.

Hierbij komt nog het volgende. De laatste jaren vóór den oorlog bestond een steeds toenemend handelsverkeer tusschen verschillende Zuid-Amerikaansche landen met Japan. Vooral sinds September 1939 nam de omvang hiervan toe ⁷⁾. Argentinië bijv. importeerde in de eerste tien maanden van 1941 tot een bedrag van rond 31 miljoen pesos uit Japan, terwijl de uitvoer 42,7 miljoen pesos bedroeg (12 maanden 1939: 10,8 miljoen pesos). Het aandeel van Japan in den exporthandel van Brazilië is van 1939 tot de eerste vier maanden van 1941 gestegen van 5 pCt. tot 7 pCt., in den uitvoerhandel van Peru van 3 pCt. tot 24 pCt. Het aandeel van den Chileenschen export beliep 6 pCt. De invoer van Ecuador uit Japan beliep in 1938 ongeveer \$ 11 miljoen, in 1940 \$ 18,2 miljoen, terwijl de uitvoer naar Japan steeg van \$ 4,1 tot \$ 5,5 miljoen. Sinds den Oost-Aziatischen oorlog is ook deze buitenlandsche handel voor de Zuid-Amerikaansche staten afgesneden, hetgeen de toestand ten aanzien van den import en den export opnieuw ongunstiger maakt.

Samenstelling van den invoer.

De boven besproken beperking van den buitenlandschen handel der Zuid-Amerikaansche landen heeft op tweërlei gebied onaangename economische consequenties. Grote voorraden der voorheen geëxporteerde goederen moesten worden opgeslagen; dit is vooral een groot nadeel te achten, indien men rekening houdt met de omstandigheid, dat de landen in Zuid-Amerika voornamelijk monocultures bezitten. Het tweede bezwaar schuilt in de stagnatie van den import: deze bestond meerendeels uit eindfabrikaten en belangrijke grondstoffen voor de nationale industrieën. Zoowel het verbruik van industriële producten als de productie hiervan worden dientengevolge in gevaar gebracht. De groote betekenis van den invoer dezer categorieën van goederen blijkt uit de volgende procentueele indeeling van den import van eenige landen in grondstoffen, voedings- en genotmiddelen en industriële producten ⁸⁾. Gemis van meer recente gegevens noopen ons, hierbij ons te beperken tot cijfers van tamelijk ouden datum, hetgeen, juist met het oog op de nieuwe industrialisatie-periode, welke in 1932-'33 is aangevangen en hieronder meer in het bijzonder zal worden behandeld, wellicht als bezwaar zou kunnen worden gevoeld. Wij meenen echter, dat dit bezwaar niet zoo groot is; immers zijn aanmerkelijk langduriger en intensiever ontwikkelingen vereischt dan de huidige industrialisatie, om zulke algemeene cijfers, als hieronder vermeld, in dusdanige mate te wijzigen, dat de algemeene verhoudingen dientengevolge belangrijk zouden worden veranderd.

	Jaar	Voedings- en genot- middelen	Grondstoffen en weinig bewerkte producten	Industriële eindproducten
Argentinië	1933	13,2	19,0	67,7
Brazilië	1933	20,7	20,2	59,0
Chili	1933	25,0	20,2	53,7
Bolivia	1932	22,1	10,7	64,3
Ecuador	1926	19,0	10,0	70,9
Peru	1929	19,6	15,7	64,4

Ter vergelijking geven wij hieronder de overeenkomstige cijfers voor Nederland (invoer exclusief goud en zilver):

Nederland	1933	20,6	31,0	48,8
-----------	------	------	------	------

De geringe invoer van grondstoffen en vrijwel onbe-

⁶⁾ Zie het slot van het artikel: „De exportzorgen van Zuid-Amerika” van F. de Roos, in „E.-S.B.” van 22 October 1941, blz. 607.

⁷⁾ De volgende gegevens zijn ontleend aan de „Rheinisch-Westfälische Zeitung” van 16 Januari 1942: „Ibero-Amerika am Scheidewege”.

⁸⁾ Ontleend aan de „Annuaire Statistique Internationale” van den Volkenbond.

werkte goederen; alsmede het hooge aandeel van de industriële eindproducten toonen aan, dat de industriële zelfverzorging in Zuid-Amerika nog in de kinderschoenen staat. Nochtans bezit de industriële ontwikkeling reeds een ver verleden.

De industriële ontwikkeling.

De geschiedenis van de industriële ontwikkeling in Zuid-Amerika begint met den wereldoorlog. Vóórdien bestonden slechts eenige verwerkende industrieën, gebaseerd op de belangrijkste agrarische voortbrengselen der landen. Ook in 1914 traden spanningen in den buitenland-schen handel op, welke echter, daar de uitvoer, als gevolg van steeds stijgende prijzen, geleidelijk toenam, hoofdzakelijk tot den invoer van industriële eindproducten beperkt bleven. Hierbij kwam, dat er reeds andere factoren waren, welke in Zuid-Amerika een streven naar meerdere industrialisatie tengevolge hadden, factoren, welke tot op den huidige dag hun volle betekenis hebben behouden en dan ook nog plegen te worden aangevoerd, welke echter reeds vóór den eersten wereldoorlog opgeld deden.

Ten eerste brengt de economische structuur in de verschillende Zuid-Amerikaansche landen, die, zooals wij zagen, wordt getypeerd door de monocultuur, met zich, dat elke tegenslag in de voortbrenging of den afzet van de betreffende cultuur ernstige gevolgen voor de geheele volkshuishouding met zich zal slepen. Vergroting van de differentiatie beteekent spreiding van het risico en derhalve schepping van een grooteren weerstand van het land.

Voorts vormt de omstandigheid, dat Zuid-Amerika op groote afstanden van de belangrijke wereldmarkten van goederen is gelegen, een bezwaar ten opzichte van den ruilvoet dezer landen: op de inkoopsprijzen der importgoederen komt een groote last te drukken, als gevolg van de hooge transportkosten. Eenzelfde invloed doet zich gevoelen bij geëxporteerde cultuurproducten, die door hun aard op de wereldmarkt moeten concurreeren, hetgeen dus het ontstaan van een verwerkende industrie in eigen land kan bevorderen. Een nationale industrie kan dientengevolge sneller in Zuid-Amerika dan bijv. in Europa met de importartikelen concurreeren.

Tenslotte kan als debetpost voor industrialisatie nog gelden, dat de productie op tamelijk groote schaal, dus onder voordeelige kostprijsverhoudingen, kan plaats vinden, daar het afzetgebied, als gevolg van de uniforme ontwikkeling, in Zuid-Amerika groot kan worden geacht.

Het waren deze factoren, tezamen met de schaarschte van de te importeerende industriële eindproducten, welke de industrialisatie in den wereldoorlog tengevolge hebben gehad. Stootsgewijze vond deze plaats in Brazilië en Chili, krachtig in Mexico, min of meer aarzelend in Argentinië en in mindere mate in de kleine Zuid-Amerikaansche landen. Het kenmerk van deze industrialisatie was, dat zij in het algemeen aan het particuliere initiatief werd overgelaten, eenige staatsinterventie van niet essentiële betekenis daargelaten. In de landen, waar gegevens over den omvang dezer industrialisatie bekend zijn, blijkt zij geen wezenlijke verandering in de samenstelling van de industrie te hebben opgeleverd; de verhouding tusschen consumptiegoederenindustrie en kapitaalgoederenindustrie bleef onaangetast. Cijfers hierover geeft Walther Hoffmann, waaraan wij onderstaande gegevens ontleenen ⁹⁾. Hij berekende de toegevoegde waarde en het aantal arbeiders in een aantal representatieve takken van industrie en bepaalde vervolgens het procentueele aandeel dezer gegevens in de totale, door de industrie toegevoegde, waarde, resp. het totale aantal industrie-arbeiders. Typeerend is de verhouding tusschen de cijfers ten aanzien van de verbruiksgoederen-

⁹⁾ W. Hoffmann: „Stadien und Typen der Industrialisierung”, Jena 1931, verschenen in de serie „Probleme der Weltwirtschaft”, als No. 54, blz. 178 en 182.

en van de productiemiddelenindustrie, alsook de geringe wijziging in deze verhouding gedurende den wereldoorlog. Ter vergelijking hebben wij wederom Nederland aan de Zuid-Amerikaansche landen toegevoegd.

De invoer van grondstoffen vertoont slechts bij Chili een procentueele toeneming van beteekenis; de invoer van eindproducten is, met uitzondering van Chili, in het algemeen, ondanks de industrialisatie,

Toegevoegde waarde, resp. aantal arbeiders van eenige bedrijfstakken in pCt. van de toegevoegde waarde, resp. het aantal arbeiders van de geheele industrie	Toegevoegde waarde					Aantal arbeiders					
	Argentinië		Chili		Neder-land	Argentinië		Chili		Neder-land	
	1908	1919	1912	1925	1920	1908	1907	1919	1912	1925	1920
<i>Verbruiksgoederenindustrieën.</i>											
Voedings- en genotmiddelen	41,0	29,9	33,0	37,0	23,2	42,6	21,4	17,7	22,3	28,2	17,2
Textielwarenindustrie	2,7	27,0	3,1	4,1	4,6	2,9	36,0	38,4	3,2	5,5	6,4
Overige bekleedingsindustrie	14,4	9,0	15,0	14,8	8,1	14,6	10,9	10,6	22,3	20,1	12,0
Lederwarenindustrie	2,9	2,0	5,0	3,2	3,7	2,1	1,4	1,7	4,5	3,6	3,7
Meubelindustrie	1,7	2,1	2,3	1,1	—	1,2	2,1	3,0	2,5	2,2	—
<i>Kapitaalgoederenindustrieën.</i>											
IJzer-, metaalwaren- en machine-industrie	9,1	4,5	6,2	5,3	16,0	8,5	6,1	5,3	7,8	7,6	19,0
Transportmiddelenindustrie	1,7	2,1	1,6	1,4	—	1,6	1,3	1,9	1,9	1,2	—
Chemische industrie	2,5	4,7	3,3	5,6	3,9	2,2	3,2	3,1	3,6	4,9	2,4
Totaal bovengenoemde verbruiksgoederenindustrieën	62,7	70,0	58,4	60,1	39,6	63,4	71,8	71,4	54,8	59,6	39,3
Totaal bovengenoemde kapitaalgoederenindustrieën	13,3	11,3	11,1	12,3	19,9	12,3	10,6	10,3	13,3	13,7	21,4

Uit deze tabel volgt, dat de verhoudingscijfers tusschen de kapitaalgoederen- en de verbruiksgoederenindustrie in Chili en Brazilië zich in de periode gedurende den oorlog niet in noemenswaardige mate hebben gewijzigd. Voorts blijkt uit deze tabel nog, dat de invloed van de verbruiksgoederenindustrie in Argentinië, Brazilië en Chili het 5-7-voudige bedroeg van de kapitaalgoederenindustrie, terwijl in Nederland deze verhouding ongeveer 1:2 was.

De periode van oorlogsindustrialisatie werd in het algemeen gevolgd door een tijdvak van stilstand. Verschillende industrieën, te haastig onder de oorlogsomstandigheden opgezet, begonnen te kwijnen en andere moesten geheel worden gesloten, vooral in 1925/'26, maar ook nog in 1931¹⁰⁾.

Als gevolg van de depressie in 1929 viel echter opnieuw de aandacht op de mogelijkheid, door industrialisatie een bredere basis van de welvaart te verkrijgen. Ook het tekort aan deviezen vormde een stimulans om door middel van industrialisatie het evenwicht in de handelsbalans te herstellen. Vooral na 1932 traden met name Argentinië, Columbia en Peru naar voren. Onderstaande tabel geeft aan, in welke mate de samenstelling van den invoer en den uitvoer van eenige Zuid-Amerikaansche landen is gewijzigd onder invloed van het industrialisatiestreven tot het aanbreken van de, in 1932 beginnende, nieuwe industrialisatie-periode. Bij gemis van vollediger gegevens moesten wij ons hierbij beperken tot eenige niet uniforme jaren, welke echter zoo representatief als mogelijk was, zijn gekozen. Meer recente cijfers staan niet ter beschikking.

percentueel toegenomen. Beide ontwikkelingen kunnen slechts beteekenen, dat deze industrialisatie bij de stijging van de behoefte van industriele producten ten achter is gebleven.

Wat den uitvoer van eindproducten betreft, kan worden opgemerkt, dat deze in het algemeen eenige stijging te zien gaf; ook de grondstoffen vertoonden echter een toenemenden export, zoodat, met deze cijfers voor oogen, de conclusie voor de hand ligt, dat de industrialisatie evenzeer ten achter is gebleven bij de ontwikkeling van de grondstofbronnen van de Zuid-Amerikaansche landen. Ook hier vormt Chili echter een uitzondering. Opgemerkt moet worden, dat Argentinië niet in de tabel voorkomt. Mexico is curiositeitshalve aan de lijst toegevoegd¹¹⁾.

In dit artikel hebben wij, na een korte behandeling van de economische structuur van Zuid-Amerika, aan de industriele ontwikkeling der belangrijkste landen tot 1932-'33, de jaren, waarin een nieuwe industrialisatieperiode is begonnen, aandacht gewijd. Het is interessant deze nieuwe industrialisatiegolf in het kader van de historische ontwikkeling te bezien, daar zij zich in verschillende essentiele opzichten van de hier behandelde industrialisatie onderscheidt. De kenmerken van de jongste periode van industriele ontwikkeling zullen wij in een volgend artikel behandelen.

E. WIEGAND.

¹¹⁾ Ontleend aan de „Annuaire Statistique Internationale” van den Volkenbond.

ONTVANGEN BOEKEN.

De Nieuwe Belastingen, Venootschapsbelasting, Vermogensbelasting, Ondernemingsbelasting. Overzicht en Toelichtingen door V. S. Ohmstede (Gouda 1942; Johan Mulder. 64 blz.).

De ondertitel van dit boekje geeft den inhoud juist weer. In zeer beknopt bestek wordt een overzicht gegeven der bepalingen, waarbij korte technische toelichtingen zijn gevoegd. In het voorbericht wordt reeds medegedeeld, dat een meer uitgebreide toelichting in bewerking is. Ongetwijfeld zal echter in niet ingewikkelde gevallen kennismaking van dit werkje reeds tot verheldering van het inzicht kunnen bijdragen.

Gemeentelijk Grondbedrijf (beheer en boekhouding) door N. L. Reuvecamp, P. van Dienst en B. B. Luuring (Alphen aan den Rijn 1942; N. Samson N.V. 83 blz.).

Tariefwet 1934, bewerkt door F. W. A. M. Paymans, Inspecteur van 's-Rijks Belastingen. De Belastingwetgeving Serie I en A. No. 5, Supplement 8. (Gorinchem Juni 1942; J. Noorduy en Zoon N.V. Prijs f 0.75; 391 blz.).

In pCt. van den totalen handel van het land		Invoer			Uitvoer		
		voed.midd., dranken	grondstoffen en weinig bew. art.	eindproducten	voed.midd., dranken	grondstoffen en weinig bew. art.	eindproducten
Bolivia	1913	18,9	18,6	62,2	—	—	—
	1921	18,9	10,9	68,2	1,3	81,6	0,9
	1929	18,9	11,0	67,2	0,2	87,0	0,2
	1932	22,1	10,7	64,3	1,9	89,6	1,4
Brazilië	1913	22,0	20,6	55,1	—	—	—
	1925	22,5	20,8	56,5	—	—	—
Chili	1922	15,6	12,5	69,9	8,1	88,9	2,4
	1929	10,3	12,2	73,6	6,1	89,7	4,2
	1932	23,1	19,9	56,1	13,9	75,6	7,3
Ecuador	1913	18,9	7,5	66,3	69,2	18,1	7,5
	1924	14,0	9,0	76,9	68,1	25,8	6,0
	1929	—	—	—	48,4	36,0	12,5
	1931	—	—	—	38,2	47,8	12,9
Mexico	1924	15,8	13,2	69,6	6,7	72,8	0,5
	1929	14,0	12,7	71,1	11,9	70,2	0,7
Paraguay	1921	18,5	6,0	74,6	18,8	75,7	3,9
Peru	1913	14,5	20,2	63,0	18,1	76,9	3,8
	1924	22,4	10,1	65,5	22,2	75,8	0,3
	1929	19,6	15,7	64,4	11,1	88,2	0,2
Venezuela	1918	13,9	8,3	69,4	71,6	22,7	1,7

¹⁰⁾ Vgl. de „Ibero-Amerikanische Rundschau” van Januari 1942, No. 11: „Kriegsindustrialisierung in Ibero-Amerika”, blz. 132.

Beknopt Leerboek der Handelskennis door W. Speerstra. 6e druk (Groningen, Batavia 1942; J. B. Wolters. Prijs geb. f 3.40, ing. f 3.05; 232 blz.).

Nieuw Arbeidsrecht. Aanteekeningen en Verklaringen voor de practijk door Mr. W. C. L. van der Grinten. Derde druk (Alphen aan den Rijn, Mei 1942; N. Samsom N.V. Prijs f 2.25; 153 blz.).

Commentaar op de loon- en commissarissenbelasting en op de vereveningsbelasting ('s-Gravenhage 1942, Hoofdgroep Industrie. Prijs f 0.90, voor leden f 0.65; 165 blz.).

De grondbegrippen van ons handelsrecht door Mr. Dr. C. H. Pastoor (Arnhem 1942; G. W. van der Wiel & Co. Prijs ingen. f 2.40; 84 blz.).

OVERHEIDSMATREGELEN OP ECONOMISCH GEBIED.

HANDEL EN NIJVERHEID.

Bouwnijverheid. Regeling, waarbij in het algemeen elke bouw van overheidswege of door particulieren na 1 Juli 1942 wordt verboden. Nadere bepalingen inzake de mogelijkheid tot het aanvragen van ontheffingen. Werken beneden f 500.— vallen buiten deze regelingen, alsmede het glas- en waterdichtmaken van gebouwen, welke na 4 Juni 1942 door oorlogsgeweld zijn getroffen. (E.V. 19/6/42, pag. 763/64).

Buitenlandsche handel. Overdracht van het monopolie voor in- en uitvoer van zuivelproducten van de Zuivelcentrale aan resp. het In- en Verkoopbureau voor Zuivel en het Centraal Bureau voor Margarine, Vetten en Oliën. (E.V. 19/6/42, pag. 763; Stct. No. 112).

Generatorbrandstof. Nadere regeling van verkoop en aflevering van houtblokjes voor gasgeneratoren. (E.V. 19/6/42, pag. 762).

Organisatie bedrijfsleven. Beschikking inzake het instellen van de Hoofdgroep Ambacht. Instelling van een aantal vakgroepen voor den Groothandel in Diamant en Edele Metalen; Nieuwe non-ferrometalen; Metaalwaren; Huishoudelijke artikelen; Chemische Producten; Speelgoederen, Galanterieën, Luxe-, Rookers-, Sport- en Aanverwante artikelen; Oude materialen en Afvalstoffen; Rubberartikelen; Huishoudelijk glas, Porselein en Aardewerk; Electrotechnische producten; Bouwmaterialen, Natuursteen en Vlakglas; IJzer en Staal; Tabak. Voorts zijn ingesteld de volgende vakgroepen voor den Detailhandel: in Drogisterij-, Medische en Cosmetische Artikelen en Medische instrumenten; Kermisnrichtingen; Kruidenierswaren; Muziek en -instrumenten; Electrotechnische artikelen; Visch, Wild en Gevogelte; Alcoholhoudende en Alcoholvrije Dranken; en de ondervakgroep Detailhandel: in Tweedehandsch goederen. (E.V. 19/6/42, pag. 761/62 en 765; Stct. Nos. 110 en 113).

Prijsregelingen. Nadere prijsvoorschriften met betrekking tot de prijzen van gebruikte flesschen, nadere regeling van textielprijzen d.m.v. verschillende calculatievoorschriften, wijziging in de prijzen voor goedgekeurde zomerzaaigranen en goedgekeurd zaaijnzad, alsmede vaststelling van maximum-vergoedingen voor het derschen. (E.V. 19/6/42, pag. 762/63 en 765; Stct. Nos. 113 en 115).

Steunregeling. Herziening van de steunregeling voor werkloozen. (E.V. 19/6/42, pag. 760).

Teen- en griendhout. Het verhandelen en be- en werken van teen- en griendhout is slechts toegestaan met vergunning van den directeur van de Akkerbouwcentrale. (E.V. 19/6/42, pag. 765).

Textielhandel. Voorschriften betreffende een administratieplicht voor textielhandelaren en -fabrikanten. (E.V. 19/6/42, pag. 762; Stct. No. 115).

Vennootschappen. Bij het Overdrachtsbesluit 1942 zijn eenige bepalingen vastgesteld met betrekking tot de overdracht van een Naamlooze Vennootschap, in liquidatie op grond van het Liquidatiebesluit 1941.

Bij de overgang van een Naamlooze Vennootschap in liquidatie in een Commanditaire Vennootschap, in verband met het Liquidatiebesluit, is ingevolge het Overgangsbesluit Commanditaire Vennootschappen bepaald, dat het vennootschapsvermogen, ook indien er slechts één persoonlijk aansprakelijke vennoot is, afgescheiden blijft van het overige vermogen der vennoten. (E.V. 19/6/42, pag. 761; V.B. No. 14).

LANDBOUW EN VOEDSELVOORZIENING.

Visscherij. Regeling inzake de mogelijkheid van credietverleening voor het uitrusten van motorvisschersvaartuigen met gasgeneratoren.

Nadere vaststelling van de te heffen bijdragen tot verbetering van de binnenvisscherij. (E. V. 12/6/42, pag. 735; Stct. No. 102).

MAANDCIJFERS.

GECOMBINEERDE MAANDSTAAT VAN DE VIER NEDERLANDSCHE GROOTE BANKEN EN VAN HET NEDERLANDSCHE BEDRIJF DER NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

(In miljoenen guldens)	Nederl. Banken		Nederl. Banken en Ned. Handel-Mij.	
	30 April 1942	31 Mei 1942	30 April 1942	31 Mei 1942
Activa:				
Kas, kassiers en daggeldleeningen	48	50	54	58
Ned. schatkistpapier	888	929	1049	1095
	936	979	1103	1153
Ander overheidspapier	16	15	16	16
Wissels	2	2	6	6
Bankiers in binnen- en buitenland	71	69	95	93
Prolong. en voorsch. op effecten	41	36	54	48
	130	122	171	163
Debiteuren	146	136	187	176
Effecten en syndicaten	21	19	29	27
Deelnemingen (incl. voorschotten)	11	11	23	23
	178	166	239	226
Gebouwen	14	15	18	18
Diverse reken. (incl. overl. posten)	1	—	1	—
Belegde bestemmingsreserven	2	2	2	2
Effecten leendepôt	13	13	13	13
	1274	1297	1547	1575
Passiva:				
Crediteuren	899	916	1089	1110
Wissels	—	—	—	—
Deposito's op termijn	90	90	114	115
Kassiers en genom. daggeldleeningen	1	—	1	—
Diverse rekeningen	27	34	35	42
Bestemmingsreserven	2	2	2	2
Effecten leendepôt	13	13	13	13
	1032	1055	1254	1282
Aandeelenkapitaal	170	170	210	210
Reserve	72	72	83	83
	1274	1297	1547	1575

STATISTIEKEN.

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Gouden munt en muntmater.	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. dekkings-saldo	Dekkings-perc.
13 Juli '42	938.914	2.413.040	148.083	1.102.797	37
6 " '42	938.935	2.410.109	157.867	1.068.574	37
29 Juni '42	943.247	2.392.972	159.735	1.101.757	37
6 Mei '40	1.160.282	1.158.613	255.183	607.042	83
Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-prom. rechtstr.	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Div. reken. (act.)
13 Juli '42	195.000	195.000	144.451	1.114.877	159.847
6 " '42	214.000	214.000	147.192	1.109.753	140.835
29 Juni '42	186.001	186.000	151.411	1.109.075	161.297
6 Mei '40	9.853	—	217.726	750	120.648

